

Vždy více blíží se den, kdy bude možno nám užítí v Chicagu slavnost, jednu z nej památnějších na světě, slavnost to otevření kolumbičké výstavy, k níž poputují národové celého světa, aby zde na neutrální půdě mohli měřiti se na poli průmyslu, věd a umění. Není a nebylo mnoho světových výstav a jediná zdařilá byla poslední pařížská, která měla značný finanční úspěch. To bylo asi také ponuknutím pro Američany, že odvážili se ku druhé výstavě světové, jež slibuje býti velkolepou a jak náš ředitel výstavy ujišťují, lepší než výstava pařížská.

S úsudkem musíme ovšem počkati, neboť nedobré a předčasné jest "chváliti dne před večerem" a výstavy světové vždy setkaly se smutným výsledkem, kromě zmíněné poslední pařížské. Po vídeňské světové výstavě byl úpadek, jež stihl nejen kapitalisty, ale jež uškodil i lidu a zničil i úvěr státní. Světová výstava filadelfická setkala se s tímže výsledkem. Proto s toužebností a napjetím hledí se vstříci otevření výstavy zdejší, jež by mohla státi se velkolepější a výnosnější než pařížská sama.

Evropské vlády i národy účastnily se velmi četně a nával návštěvníků sem bude zajisté ohromný. Připočteme-li k tomu, že ze Soustátí, Kanady a Mexika rovněž pohrnou se sem davy lidu, žádostivého užítí to, o čem listy americké každodenně plné sloupce přináší, pak můžeme očekávati přeplnění města Chicaga za doby výstavy cizinci, což ovšem by mělo veliký význam pro obchodníky, ač ne pro lid, který povstalou drahotou bude trpěti, aniž mu bude poskytován větší výdělek za práci jeho. Samo sebou se rozumí, že hlavní užitek budou míti kapitalisté, spekulanti a majitelé pozemků u Jackson parku, kteří buď ubytováním a ztravováním cizinců v hotelích, nebo drahým prodejem potřeb životních, dříve lacinněji nakoupených a p. jinými šmejdý opět rychle jmění své rozmnoží. Železniční společnosti, rovněž jako společnosti pouličních dráh zkrátka při tom též nepřijdou a zajisté již dnes podílníci jejich dělají si naděje, že několik milionů dolarů více přijde jim na rozdíl.

Lid, jak jsme se zmínili, nebude míti z toho nic než trochu povídání a škodu. Práce mu drážeji placena nebude, ale potraviny bude nucen drážeji platiti. A bude-li chtíti užítí znamenitosti na výstavě, nebude moci užítí k tomu dne, kdy má prázdno, nýbrž bude museti opustiti práci. A poněvadž za jeden den nebude mu lze užítí všecko, bude nucen učiniti tak několikrát, tak že i zde utrpí hmotnou škodu, neboť přijde o výdělek za několik dnů.

Ale rozumný výbor, jemuž věc byla odkázána, byl ducha tak obmezeného, že podle poměrů svých a

zbrklých národů reverendů učil i statisícům jiných. Osluhovní Salomonové tito domnívají se, že každý občan jest jako baptistický obyvatel Kentucky nebo Main, který přijede do Chicaga na výstavu a zde se zdrží týden až dva. Takový ovšem, když 6 dnů neustále se potuluje po výstavě, nepotřebuje tam přijíti v neděli, ale což pak ti statisícové zdejšího dělnického lidu a z okolí, kteří 6 dnů dřou a 7. teprve mohou použiti pro sebe. A což ty statisíce chudšího lidu z okolních států, jimž hodilo by se velice v sobotu ráno přijeti do Chicaga a v neděli večer jeti zpět, aniž by tímto výletem škody utrpěli? Ale páni senátoři soudili jinak, a proto bude výstava v neděli zavřena.

Máme však ještě jednu věc, která polnínuje a na které závisí výsledek výstavy více, než na čemkoliv jiném. Rozšířil-li se cholera z jara tohoto roku do Ameriky, jak někteří předpovídají, pak ovšem budeme my v Chicagu první, které z New Yorku, Bostonu neb Baltimore přišerný ten host navštíví. Jakmile pak se roznese světem zpráva, že v Chicagu vypukla cholera, zarazí se v okamžiku všechen nával z Evropy do Ameriky a i z venku do Chicaga. Pak ovšem by očekávalo město Chicago něco, co následovalo po světové vídeňské a čemu se říká — krach.

Ježíš socialistou.

Ježíš socialistou! Dosud socialismus hází se do jednoho koše s anarchismem a nihilismem, většina obecnstva při slově socialista představuje si člověka výstředního, jehož životním úkolem jest toliko zničení rodinný život, zrušení právo osobní, vlastnictví a kapitál, zničení vůbec vše a nepostaviti nic lepšího a proto ovšem má výrok: "Ježíš byl socialistou" příchutí ponhé profanace. Aspoň u většiny obecnstva dojísta.

Věc ta má se však poněkud jinak. Sta a sta spisovatelů nejvážnějšího jména — tak dr. Mayer, Laveley atd. — nazvali Krista socialistou, aniž byli za to kaceřování a pronásledování, naopak důvody, jimiž opřeli výrok tento, uznány z většiny za správné. Ostatně sám časopis tak přísně katolický jako jsou: "Christlich-soziale Blaetter", orgán to katolíků německých, v Cáchách vycházející, do jehož sloupců přispívají pracemi i biskupové, napsal r. 1872: "Jeden z nejčelnějších představitelů moderního socialismu na počátku tohoto století, anglický lidumil, Robert Owen, rozváděl náhledy, že třeba člověka, má-li se státi užitečným a opravdu dobrým občanem, vychovati pro jinou, lepší společenskou organizaci než jest posavadní, založenou na zásadách solidárnosti a upřímné lásky k bližnímu. Zda-li slova tato neupamátují nás na vznešené učení Kristovo, jež rovněž chtěl na zásadě bratrství a lásky k bližnímu

společnost lidakou obrouiti! Hle, tento Angličan stává se za štít Kristův a dobře činí, neboť Kristus dojísta byl nejlepší a nejsvětější socialista všech věků, nad něhož většího nikdy nebylo a nebude, což možno říci, aniž by božství jeho tím bylo tknuto!" Tak psal přísně katolický časopis.

A pak, vždyť historie sama přece jasně nám to povídá, že byl opravdu Kristus předchůdcem hlasatelů moderního socialismu; ovšem Kristův socialismus odbýval process svůj na půdě náboženské, kdežto moderní dílem na půdě politické a ještě více na půdě ekonomické.

Kristus dle všech okolností byl členem sekty Essenů; sekta tato, jak vypravují židovští spisovatelé Josephus a Philo, — Josephus nar. r. 37. po Kristu, Philo nar. r. 20. před Kristem — skládala se z četných do tisíců jdoucích členů, kteří po většině obývali krajiny směrem na západ od Mrtvého moře.

Sekta tato měla za účel pozvednutí náboženství na dokonalý stupeň, zejména čistotou mravní, dále zjednatí vážnost práci, tehdy nenáviděné, zrušení otroctví, za dob těch silně rozšířené, poskytovatí pomoc nemocným, mrzákům a chudým, tak aby i tito mohli slušně býti živi a zavěti jakousi jednotnou společnost, kde druh druhá by opravdu jako svého bratra miloval a kde majetek by byl společným. Kdo do sekty té byl přijat, na znamení očistění dal se pokřtiti od zvláště k tomu zvolených, bezúhonností mravní vynikajících mužů, jakým byl třeba Jan Křtitel. Příslušníci sekty té nosili bílý nebo kožený šat a živili se ponejvíce rybářstvím. Jiná sekta, této velice podobná, žila v téže době — jak Philo vypravuje — v některých provinciích egyptských, hlavně kolem Alexandrie a slula Therspentové.

Jak jsem již pravili, dle všech známek, zvláště ovšem dle toho, že Ježíš dal se pokřtiti, má se za to, že vznešený učitel národů byl členem sekty essenké. On však učení jich, založené přísně na Starém zákoně, nechtěl rušiti nýbrž doplniti, zdokonaliti, jak sám děl dle slov evangelisty Matouše k. 5, 17., neboť Essenové přes všechny pěkné své zásady přece jen jednostranně si vedli a učení své přecasto mylně a chabě si vykládali. A jak Kristus učení to zdokonalil?

Když Kristus se narodil, byla společnost lidská velice podobná nynější. Dětila se také v chudé a bobaté, z nichž poslední měli hlavně jen příležitost se vzdělávati. — Stará náboženstva se přežila, byla v úpadku a přecetným sloužila jen za terč úsměšků a vtipů. Velkou část obyvatelstva tvořilo otroctvo. Otroci byli všech lepších požitků života nadobro zbaveni; měli své pány, jichž museli slepě poslouchati, za ně se dříti a odměny za vše to dostalo se jim pouze toho nejnevznesenějšího, čeho bylo třeba, aby se při životě udrželi.

Dnes ovšem otroctví již není. Ale máme za to třída lidí, jež jsou přímým důsledkem velkokapitalistického rozvoje, třída to proletariátu. Pravda, proletariát není poddán svému pánu, on může si svobodně voliti místo svého zaměstnání, ale nechce-li zahynouti hladem, nesmí s "volbou" mnoho otáletí — a ihned pracovati a často dostane za to jen také pouze tolik — viz naše horníky — čeho nevynutelně má potřebi k obhájení holého živobytí. . . .

Zkrátka, za dob Kristových nebylo po soucitu, po lásce, po správném a zdravém vývoji lidstva ani potuchy.

Tu najednou přišel Kristus a počal kázati "lásku", "solidarititu" a "rovnost" všech, začal hlásati "bratrství", neboť všechny nazýval dětmi jednoho a téhož otce. On přál si, aby všem stejně a dobře se dařilo, ne aby chudáci hladem mřeli a majetní v nadbytku žili a proto volal k boháčům: "Uchceš-li býti spasen, rozdej co máš a dej chudým."

Ale co nejhlavnějšího, Kristus povýšil "práci", on jí dal ráz důstojnosti, on pozvedl ji z nízkosti na místo nejslavnější.

Nejvzdelanější národové pohanští, Řekové i Římané, měli práci v opovrzení, byla jim něčím nečistým, snižujícím, něčím, co není důstojno člověka svobodného. Jen otrok a to právě že byl člověk odvislý, určen byl k práci.

Nezdravý tento náhled vzal účelem Kristovým za své. Kristus to byl, jež svým učením zničil cejch hanby, kterýmž pohanství obtížilo "práci", Kristus to byl, jež práci pozvedl do nejpřednější rady společenských etností.

Kristus sám ostatně byl řemeslníkem z povolání a první vyznavači jeho učení museli se jen a jen prací rukou svých živiti. V práci té však hledali čest a její výsledek věnovali nejen ku svému dobru, ale i k dobru mrzáků a lidí nešťastných.

Apoštol pohanů, sv. Pavel, v druhém listě svém k Tessaloničským vyslovil na základě učení Kristova památnou větu: "Kdo nepracuje, ať nejí," kteráž až do dnes jest základním kamenem moderního socialismu.

Že pak učení Kristovo o přetvoření společnosti nesmí se pojímati jako řada pouhých allegorií, tomu nasvědčuje mimo jiné též ta výmluvná okolnost, že první obec, jež zřízena byla v Jerusalemě po úmrtí Kristově na základě jeho učení, byla čistě komunistická, neboť všichni věřící byli v obci té sobě rovni, měli společné jmění atd.

Zkrátka, ze všeho jest jasno, že učení, jež hlásal Kristus skoro před dvěma tisíci lety v zemi pojordánské, směřovalo k zdravému a úplně šťastnému přetvoření lidské společnosti a lze tudíž Krista tedy nazvati socialistou ovšem v nejvznešenějším slova smyslu.